

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

शास्त्री - द्वितीयवर्षम् - षष्ठपत्रम् (साहित्यम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् - .....विषयः - .....

अध्येतुः नाम - .....पञ्जीकरणसंख्या - .....

अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - ..... अध्येत्रा

उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....

मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....

दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

शास्त्री - द्वितीयवर्षम् - षष्ठपत्रम् (साहित्यम्)

विषयः - नैषधीयचरितम् (प्रथमसर्गः) (50 अङ्काः), मेघदूतम् (सम्पूर्णम्) (50 अङ्काः)

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति । अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 20 X 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

मेघदूतम्

1. मेघदूतं केन छन्दसा लिखितम्?
2. खण्डकाव्यं किम्?
3. यक्षः कुत्र निवसति स्म?
4. मेघालोके सुखिनः चित्तं कीदृशं भवति?
5. दयिताजीवितालम्बनार्थं इत्यस्य कः अर्थः?
6. मेघेन कुत्र गन्तव्यम्?
7. का दिवसगणनातत्परा?
8. रघुपतिपदैः कः अङ्कितः?
9. मेघेन स्रोतसां किम् उपभोक्तव्यम्?
10. कथं मेघः गोपवेषस्य विष्णोः कान्तिम् आपत्स्यते?

नैषधीयचरितम्

11. नैषधीयचरितस्य उपजीव्यं किम्?
12. किं निपीय बुधाः सुधां न आद्रियन्ते?
13. नलकथा जगत् कथम् इव पवित्रीकरोति?
14. रसनाग्रनर्तकी का?
15. चतुर्भिः पदैः किं दृढीकृतं नलेन?
16. चन्द्रमसि अङ्कतां किं धारयति?
17. वितेनुरङ्गारमिवाऽयशः परे इत्यत्र कः अलङ्कारः?

18. सितच्छत्रितकीर्तिमण्डलः इत्यस्य विग्रहवाक्यं किम्?
19. अतिवृष्टयः शत्रुराजपत्नीनां दृशं कथं न त्यक्तवत्यः?
20. नलः कथं वैधसीं लिपिं मृषा न चक्रे?
21. अमित्रजिन्मित्रजिदोजसा इत्यस्य किं तात्पर्यम्?
22. नैषधीयचरिते अङ्गी रसः कः?
23. वंशस्थछन्दसः लक्षणं किम्?
24. नैषधीयचरितस्य मङ्गलाचरणं कीदृशम्?
25. का भैमी?

खण्डः – ख

प्रश्नाः – पञ्च समाधेयाः

अङ्काः – 05 X 08 = 40

निर्देशः – अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

मेघदूतम्

1. मेघदूतस्य मङ्गलपद्यं विलिख्य व्याख्यात।
2. कामर्ता हि प्रकृतिपणाश्चेतनाऽचेतनेषु इत्यादेः श्लोकस्य सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या।
3. याच्ञा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा इत्यादि सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्।
4. आशाबन्धः कुसमसदृशं प्रायशो ह्यङ्गनानाम् इत्यादि सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्।
5. नीचैर्गच्छत्युपरि च दशा चक्रनेमिक्रमेण इत्यादि सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्।

नैषधीयचरितम्

6. रसैः कथा यस्य सुधावधीरणी इत्यादिपद्यं सप्रसङ्गं व्याख्यात।
7. अधीतिबोधाचरणप्रचारणैः इत्यादिपद्यं सप्रसङ्गं व्याख्यात।
8. धिगस्तु तृष्णातरलं भवन्मनः इत्यादि पद्यं सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्।

खण्डः – ग

प्रश्नाः – द्वौ समाधेयौ

अङ्काः – 02 X 10 = 20

निर्देशः – अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकप्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. कालिदासस्य उपमाऽलङ्कारप्रयोगं यथाग्रन्थं प्रकाशयत।

2. कालिदासप्रणीतग्रन्थान् परिचाययत।
3. श्रीहर्षस्य जीवनपरिचयं प्रयच्छत।
4. प्रथमसर्गस्य काव्यसौन्दर्यं समुद्भासयत।

